

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: P. Č., proti žalovanému: **Ústavní soud**, se sídlem Joštova 8, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 6. 2013, č. j. 30 A 50/2013 - 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce P. Č. brojí proti výroku I. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 6. 2013, č. j. 30 A 50/2013 - 32, kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení o jeho žalobě ze dne 9. 4. 2013, kterou se domáhal, aby soud určil, že ignorance všech námitek ve stížnosti z 6. března 2013 je aktem odepření účinného opravného prostředku ze strany nadřízeného orgánu žalovaného, tedy dokonanou nezákonností, a že akt předsedy žalovaného ze dne 25. března 2013 pod značkou Spr. ÚS 127/13 není usnesením s předepsanými náležitostmi, proto také nezákonným odepřením účinného opravného prostředku, a aby přikázal žalovanému poskytnout žalobci informace pod body 1-2, 4-6, 8-9 předmětné žádosti.

Krajský soud v Brně (dále také „krajský soud“) v napadeném usnesení dospěl k závěru, že žalobce nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Žalobcem předložené prohlášení neumožňuje komplexně přezkoumat jeho celkové výdělkové, majetkové a osobní poměry. Tvzení ohledně jeho příjmů zůstalo zcela nedoloženo, nevyplývá z něj

přesná výše nezdanitelných příjmů a ani nelze přesně dovodit, zda se má jednat v případě nezdanitelných příjmů pouze o příspěvek na živobytí. Z podkladů nelze ani zjistit, kde žalobce fakticky bydlí, jaké jsou jeho náklady na bydlení, co míní prohlášením „výše peněžních závazků: tisíce“ a co chtěl žalobce dokazovat údajem, že má „nenarušenou způsobilost zcizovat“ (zda se např. jedná o údaj týkající se jeho příjmů, či jiné skutečnosti, rozhodné pro posouzení jeho žádosti). Z tvrzení žalobce výslovně ani nevyplývá, zda v souvislosti s údajem o plné invaliditě mu byl přiznán invalidní důchod, neboť vyplácení invalidního důchodu je u osob, jimž byla invalidita přiznána, běžné. Věrohodnost a pravděpodobnost tvrzení žalobce, uplatněných v rámci uvedeného prohlášení, je snižována jeho obsahem. Krajský soud dále poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, s níž se ztotožnil a poukázal na šikanózní výkon práva na přístup k soudu ze strany žalobce v této i obdobných věcech. Konkrétně poukázal na množství žalobcem vedených sporů, jeho procesní postup v konkrétních případech. Krajský soud proto žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě podání, které je dle svého obsahu kasační stížností proti výroku I. tohoto usnesení, v níž uvedl důvody podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. Stěžovatel uvedl celou řadu tvrzení (z velké části blíže nekonkretizovaných), jimiž označil jednotlivé úvahy krajského soudu za absurdní, nepřijatelné, velenepравdivé, svévolné, šikanující, nesoudné či stupidní. V kasačních bodech, v nichž uplatnil nad rámec pouhého vyjádření nesouhlasu také určitou argumentaci, především namítl, že čestné prohlášení bylo uznáno za věrohodné a dostatečné, nejde o zneužití práva (neboť kverulantství je v České republice vyloučeno) a že u krajského soudu probíhají machinace s nápadem. Dále namítl, že procesní řád nevyjadřuje, že krajský soud má zkoumat, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem, nýbrž toliko to, zda není žaloba zjevně neúspěšná.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a že je proti označenému usnesení přípustná za podmínek ust. § 102 a § 104 s. ř. s. (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 - 43; všechna v tomto rozsudku citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání na splnění těchto podmínek řízení znamenalo jen další řetězení téhož problému. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

pokračování

K námitce týkající se otázky, zda stěžovatel čestným prohlášením skutečně a dostatečně doložil své osobní, majetkové a výdělkové poměry, Nejvyšší správní soud považuje za nutné v obecné rovině uvést, že individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze přitom pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody. Pokud by však soud dospěl k závěru, že návrh účastníka je zjevně neúspěšný, žádost o osvobození od soudních poplatků zamítne. Z výše uvedeného plyne, že soud může účastníka osvobodit od soudních poplatků za předpokladu kumulativního splnění tří podmínek: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) návrh účastníka na zahájení řízení není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

Jak Nejvyšší správní soud již uvedl v rozsudku ze dne 3. 2. 2010, č. j. 3 As 28/2009 – 147, „[...] při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přiblíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlídnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv, než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přiblížit i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele, resp. jejich tíživosti, v současné době nejsou v platném právu vyjádřeny. Soudy jsou proto nuceny překlenout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Zhodnocení všech okolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky.“

Při zkoumání, zda účastník nedisponuje dostatečnými prostředky, aby mohl soudní poplatek zaplatit, leží důkazní břemeno na bedrech účastníka. Pokud chce být tedy účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54), který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale současně musí i takové tvrzení prokázat. Jak plyne z judikatury zdejšího soudu, „[...] soud nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, neboť zásada vyšetřovací se zde neuplatní“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). Obdobně se tento soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, podle něhož „[...] účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a který byl soudem řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost

zamítne.“ Z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, dále vyplývá, že „[...] nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“

Námítce stěžovatele, že čestným prohlášením své majetkové poměry dokládá, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil a ztotožnil se naopak se závěry krajského soudu. V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud podrobně popsal veškeré své úvahy, které jej vedly k závěru, že stěžovatel dostatečným způsobem nedoložil nedostatek svých prostředků a nesplnil tak důkazní povinnost na něm spočívající. Konkrétně pak krajský soud uvedl, že z tvrzení stěžovatele ohledně výše jeho nezdánitelných příjmů, která byla specifikována slovy „přes tři tisíce korun měsíčně“, nevyplývá konkrétní částka a tato částka ani nebyla nijak doložena. Kromě toho není z prohlášení zřejmé, zda vedle příspěvku na živobytí nepobírá stěžovatel také jiné příjmy. Vedle toho nelze ani zjistit, kde žalobce fakticky bydlí, jaké jsou jeho náklady na bydlení a výše jeho peněžních závazků (i zde se jedná pouze o neurčité prohlášení. „desetitisíce“). Vzhledem k postoji stěžovatele (uvádění neurčitých informací či informací – vedle výše uvedeného také např. „Způsobilsto zcizovat: nenarušená“) jsou pochybnosti krajského soudu ohledně výše jeho příjmů zcela na místě. Nelze krajskému soudu ani vytknout jeho pochybnosti o tom, zda náhodou stěžovatel nepobírá invalidní důvod, když stěžovatel uvádí, že je plně invalidní, přičemž vyplácení invalidního důchodu je u takovýchto osob běžné. Je nutno plně souhlasit s krajským soudem, že věrohodnost tvrzení stěžovatele, uplatněných v rámci uvedeného prohlášení, je snižována jeho obsahem. Stěžovatel tedy své majetkové poměry řádným a věrohodným způsobem nedoložil. Kromě nevěrohodnosti jeho tvrzení také v čestném prohlášení nespecifikoval, popř. vůbec neuvedl některé skutečnosti, které jsou nezbytné pro posouzení, zda účastník řízení splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Takovými skutečnostmi jsou např. bytové poměry účastníka, náklady na bydlení, přesná výše jeho peněžitých závazků atd. Vzhledem k tomu, že stěžovatel dostatečným způsobem neprokázal, že jsou u něho splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud se v tomto ohledu ztotožnil s výše uvedeným hodnocením krajského soudu.

K námitce týkající se machinací s nápadem u krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel tuto námitku nijak blíže nezduvodnil, ani neuvedl, k jakým konkrétním machinacím mělo dojít. Po prostudování soudního spisu zdejší soud nezjistil žádnou skutečnost, která by stěžovatelovu námitku jakýmkoliv způsobem podpořila.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje i se závěrem krajského soudu, že v daném případě nejde o spor zasahující do životní sféry stěžovatele a že jeho postup v této věci vykazuje známky zneužití práva. Jak vyplývá například z rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 20. 9. 2011, č. j. 2 As 105/2011 – 44, samotný počet sporů vedených stěžovatelem nemůže být dostatečným důvodem k tomu, aby postup žalobce byl označen za zneužití práva. Krajský soud zcela správně poukázal na obdobnou povahu těchto sporů a skutečnost, že se netýkají stěžovatelovy životní sféry. Stěžovatel v řadě sporů brojí proti sdělením Ústavního soudu (resp. jeho předsedy) či obecných soudů k žádostem o poskytnutí informací. Bez ohledu na obsah či formu sdělení automaticky proti postupu soudu podává opravné prostředky a žaloby, z nichž není patrná ani tak snaha o získání informací, jako spíše snaha o deklarování toho, že subjekt poskytující informace

pokračování

jakýmkoliv způsobem (bez ohledu na faktický dopad) pochybil. V rámci soudního řízení se pak opět snaží za každou cenu atakovat domnělé formální nedostatky, jimiž dle jeho názoru trpí soudní úkony, které jsou často pro řešení samotné podstaty sporu podružné. Z přístupu stěžovatele v této věci i v obdobných věcech je pak patrné, že cílem postupu stěžovatele není dosažení meritorního rozhodnutí, nýbrž naopak samotné vedení sporu, v rámci něhož se stěžovatel zjevně snaží pouze najít záminku pro to, aby mohl takřka jakýkoli procesní krok soudu prohlásit za nezákonný. V souladu s konstantní judikaturou tyto skutečnosti představují důvod pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27, ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, či ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS). Nelze proto přisvědčit tvrzení stěžovatele, že jediným důvodem pro zamítnutí jeho žádosti by mohlo být podání zjevně bezúspěšné žaloby. Nutno dodat, že krajský soud v souladu s konstantní judikaturou (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29) své závěry o tom, že spor nezasahuje do životní sféry stěžovatele a že vykazuje známky zneužití práva, řádně zdůvodnil.

K dalším tvrzením uplatněným v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že jde jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné námítky, jednak o pouhá vyjádření stěžovatelových názorů na činnost krajského soudu, které nemají pro posouzení věci žádný význam.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému pak podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu